

Akademie múzických umění v Praze

Hudební a taneční fakulta

Taneční umění

Pedagogika tance

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Pohybový materiál Roberta Louisa Fosseho : inšpirácia
v tréningu techniky jazzového tanca**

Silvia Orfánusová

Vedoucí práce: Mgr. Libuše Ovsová

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, duben 2023

**The Academy of Performing Arts in Prague
Music and Dance Faculty**

Dance Art
Pedagogy of Dance

BACHELOR'S THESIS

**The Movement Material of Robert Louis Fosse : Inspiration in
the Training of Jazz Dance Technique**

Silvia Orfánusová

Thesis supervisor: Mgr. Libuše Ovsová

Awarded academic title: BcA.

Prague, April 2023

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že jsem bakalářskou prací s názvem

Pohybový materiál Roberta Louisa Fosseho : inšpirácia v tréningu techniky jazzového tanca

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím pouze uvedené literatury a pramenů a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu. Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna v souladu se zákonem a vnitřními předpisy AMU.

Praha, dne .....

.....

Pod'akovanie

Týmto by som sa chcela poďakovať Mgr. Libuši Ovsovej za trpezlivosť, podporu a za rady a pripomienky pri tvorbe mojej bakalárskej práce.

Abstrakt

Cieľom tejto bakalárskej práce je preskúmanie pohybového materiálu Roberta Louisa Fosseho a jeho využitia pri tvorbe tréningu techniky jazzového tanca. Fosse bol významným tanečníkom, choreografom a režisérom v oblasti muzikálu a muzikálového filmu 20. storočia s presahom do súčasnosti. Pre lepšie pochopenie vývoja jeho pohybového materiálu a osobitého choreografického štýlu nazývaného "*Fosse Style*" dávam do kontextu jeho životopis, vonkajšie názory na jeho kontroverznú osobnosť a významné udalosti, ktoré mali na jeho tvorbu zrejmy vplyv. Následne charakterizujem "*Fosse Style*", pričom sa zameriavam na špecifické znaky pohybového slovníka, ako aj na rozbor pohybového materiálu v konkrétnych choreografiách naprieč jeho dielami. Tie sú zoradené chronologicky od jeho rannej tvorby až po neskoršie diela. Sledujem v nich predovšetkým genézu Fosseho choreografického jazyka. Poslednú kapitolu venujem stručnej definícii techniky jazzového tanca. Predkladám moju osobnú aplikáciu nadobudnutých poznatkov do kombinácií a cvičení jazzového tanca určených pre študentov 5. ročníka Tanečného konzervatória hlavného mesta Prahy. Tým ponúkam jednu z možností využitia nového inšpiračného zdroja pre obohatenie tradičného tréningu jazzového tanca. V závere vyslovujem otázku praktického využitia vytvoreného tréningu v oblasti českého tanečného vzdelávania.

Abstract

The aim of this bachelor's thesis is to explore Robert Louis Fosse's movement material and its use in the development of jazz dance technique training. Fosse was a prominent dancer, choreographer and director in the field of musical theatre and musical film of the 20th century with overlap to the present day. To better understand the development of his movement material and his distinctive choreographic style called "Fosse Style" I put into context his biography, outside views of his controversial personality, and significant life events that had an obvious influence on his work. Then I characterize the "Fosse Style" focusing on specific features of the movement vocabulary, as well as analyzing movement material in specific choreographies across his works. These are arranged chronologically from his early work to his later works. In particular, I trace the genesis of Fosse's choreographic language. I devote the last chapter to a brief definition of jazz dance technique. I present my personal application of the acquired knowledge to jazz dance combinations and exercises intended for students of the 5th year of the Dance Conservatory of the Capital City of Prague. In doing so, I offer the possibility of using a new inspirational source for enriching traditional jazz dance training. In conclusion, I raise the question of the practical use of the created training in the field of Czech dance education.

Obsah

Úvod	1
1 Bob Fosse	2
1.1 Mladosť a tanečná kariéra	2
1.2 Autorská tvorba	4
1.3 Úmrtie a pretrvávajúci odkaz	5
2 "Fosse style"	7
2.1 Vplyv na jeho vývoj	7
2.2 Pohybový materiál	9
2.2.1 The Pajama Game	10
2.2.2 Damn Yankees	11
2.2.3 Sweet Charity	12
2.2.4 Dancin'	14
3 Tréning techniky jazzového tanca	16
3.1 Inšpirácia pohybovým materiálom Boba Fosseho	16
Záver	19
Zoznam použitých zdrojov	21
Zoznam použitých zdrojov k obrázkom	23

Zoznam príloh

Príloha č. 1 - Štruktúra hodiny pedagogického výstupu inšpirovaná pohybovým materiálom Boba Fosseho

Príloha č. 2 - Odkaz na videozáznam kombinácií a cvičení z pedagogického výstupu

Zoznam obrázkov

Obrázok č. 1 – Robert Louis Fosse.....	2
Obrázok č. 2 – Draped at Waist v Steam Heat.....	10
Obrázok č. 3 – Jump over the Log v Damn Yankees	12
Obrázok č. 4 – Verdon ako Lola.....	12
Obrázok č. 5 – Big Spender	12
Obrázok č. 6 – Crossed Leg with Isolations	14
Obrázok č. 7 – Cranking at the Hip	14
Obrázok č. 8 – Monkey Down	14
Obrázok č. 9 – Port de bras – Fáza 1	15
Obrázok č. 10 – Port de bras – Fáza 2	15
Obrázok č. 11 – Port de bras – Fáza 3	15

Zoznam použitého označovania a skratiek

apod. – a podobne

atď. – a tak ďalej

č. – číslo

DK – dolná končatina/dolné končatiny

HK – horná končatina/horné končatiny

napr. – napríklad

preklad autora – voľný preklad citovaného textu v cudzom jazyku autorom práce

ref. – referencia

s. – strana/strany

tamtiež – rovnaký zdroj ako v referencii vyššie

tzv. – takzvaný

Úvod

V mojej bakalárskej práci sa venujem jednej z najznámejších osobností muzikálového sveta, tanečníkovi, režisérovi a choreografovi Robertu Luisovi Fossemu. Cieľom práce je preskúmanie jeho špecifického pohybového slovníka a následné aplikovanie získaných poznatkov do kombinácií tréningu techniky jazzového tanca. Domnievam sa, že inšpirovanie sa jeho významnými pohybmi mi pomôže vytvoriť plnohodnotný tréning, ktorý bude zaujímavou formou vypracovávať princípy jazzového tanca v súlade s pohybovým materiálom Fosseho.

Čo ovplyvnilo choreografickú tvorbu Fosseho? Z čoho vychádza jeho pohybový materiál a čím sa vyznačuje? Je možné ho skombinovať s tradičným tréningom jazzového tanca s tým, že sa zachovávajú princípy jazzového tanca? To sú otázky, ktoré sa snažím zodpovedať písaním tejto práce.

Bakalárska práca je zložená z troch hlavných kapitol.

Prvá kapitola je venovaná osobnosti Fosseho, jeho životu, tanečnej kariére a choreografickej činnosti najmä v muzikáloch a muzikálových filmoch. V poslednej podkapitole sa okrem iného sústredím aj na spôsoby, akými sa v súčasnosti zachováva a šíri jeho odkaz.

Druhá kapitola sa zameriava na choreografický štýl Fosseho a na špecifický pohybový slovník, ktorý z neho vychádza. Na začiatku vysvetľujem fenomén nazývaný "*Fosse style*" cez jeho charakteristické črty. Následne sa bližšie venujem pohybovému materiálu a jeho rozboru z vybraných choreografií, ktorý som pre lepšiu predstavu doplnila obrázkovými prílohami.

V poslednej, tretej kapitole sa v skratke oboznámime s technikou jazzového tanca, jej hlavnými znakmi a tradičnou štruktúrou tréningu. Následne sa venujem otázke celoživotného nachádzania zdrojov a inšpirácií potrebných pre zachovanie kvalitnej výučby tanca. V podkapitole 3.2 ponúkam jednu z možností využitia inšpirácie Fosseho pohybovým materiálom v tréningu techniky jazzového tanca.

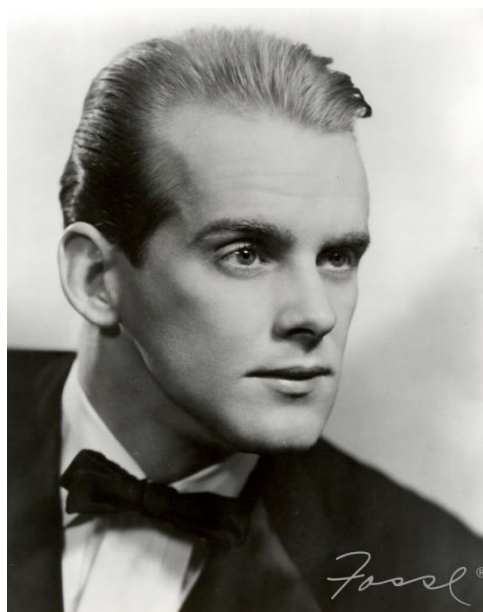
V závere práce hodnotím proces tvorby bakalárskej práce, možnosti jej ďalšieho využitia a jej prínos pre mňa, ako pedagóga. Taktiež uvádzam tvorbu Fosseho do kontextu českej divadelnej scény.

V prílohe sa nachádza štruktúra tréningu a videozáznam vytvorených kombinácií vychádzajúcich z kapitoly číslo tri.

1 Bob Fosse

Na prelome 19. a 20. storočia sa americký zábavný priemysel zaoberal európskym štýlom operety. Tradičné tanečné formy sa na konci 40. rokov presunuli od európskych príbehov k tým americkým v štýle divokého západu. Prvý skutočný odklon autorských choreografií od tradičného tanca na javisku aj vo filme značila až éra Jeroma Robbinsa¹. Práve do tohto prostredia poznačeného jeho dielami ako sú napríklad *West Side Story* (1957), či *Fiddler on the Roof* (1964) vstúpil nový zaujímavý choreograf. Robert Louis Fosse nasledoval príklad svojho kolegu. Miešal nové odvážne jazzové formy s prakticky všetkými tradičnými a populárnymi žánrami, aby vytvoril na Broadwayi a v Hollywoode dovedy nepoznané spôsoby tanečného prejavu.²

Obrázok č. 1 – Robert Louis Fosse

1.1 Mladosť a tanečná kariéra³

Robert Louis Fosse, nazývaný Bob Fosse sa narodil 23. júna 1927 v Chicagu (Illinois, USA). Už v mladom veku bol vedený k tancu skrz jeho rodičov. Tí mali záľubu v rôznych štýloch spoločenských tancov ako napr. jitterburg alebo foxtrot. Svoju vášeň k tancu sa snažili zdieľať so svojimi šiestimi potomkami.

Sadie Fosseová, matka Fosseho, prihlásila dcéru Patriciu na hodiny tanca. Fosse svoju sestru doprevádzal, no onedlho bol sám vtiahnutý do "víru" tanca. Súrodenci spolu navštevovali tanečné štúdio na Chicago Academy for Theatre Arts pod vedením Frederica Weavera⁴. Kvôli hospodárskej kríze si ale rodina nemohla dovoliť platiť drahé hodiny tanca. Našťastie Fosseho zanievanie pre tanec rozpoznať samotný Weaver, ktorý mu ponúkol

---

¹ Jerome Robbins (11. 10. 1918 – 29. 07. 1998) – Americký tanečník, režisér a choreograf usilujúci sa o nový štýl v tanci spájaním rôznych tanečných techník.

² Charles River Editors. *Bob Fosse: The Life and Legacy of America's Most Decorated Choreographer* [audiokniha]. Solon (Ohio): Findaway Voices, 2021 [cit. 2023-03-03] ISBN 978-1669613770. Dostupné z: <https://www.scribd.com/audiobook/547459642/Bob-Fosse-The-Life-and-Legacy-of-America-s-Most-Decorated-Choreographer>

³ BADINKA, Viktor. *Bob Fosse a jeho choreografická tvorba*. Praha, 2010. Bakalárska práca. Akadémie múzických umění v Praze. Hudební a taneční fakulta. Katedra tance. Vedúci práce DOROTA GREMLICOVÁ, s. 3-8.

⁴ Frederic Weaver – Riaditeľ Chicago Academy a vaudevillský hudobník. Inscenoval detské školské show.

štipendium pod podmienkou, že bude tancovať v jeho novej show. Weaver spojil Fosseho a chlapca Charlesa Grassa do ustáleného tanečného dua, ktoré vystupovalo pod umeleckým menom *The Riff Brothers*. Predchádzali tomu ale mesiace nácvikov tanečných čísel na sále, pri ktorých Fosse musel znášať množstvo pripomienok hlavne na svoje nesprávne držanie paží.

The Riff Brothers si získavali obecenstvo v divadlách a nočných kluboch po celom Chicagu. Väčšinou sa jednalo o vaudeville⁵ a burleskné show⁶, ktorých boli súčasťou. Fosseho toto prostredie fascinovalo. Čierny humor, uštipačný, sexuálny podtón vo vystúpeniach, či neustály kontakt so ženami a nahotou silne ovplyvnili jeho neskoršiu tvorbu.

V roku 1945 absolvoval na Chicago's Amundsen High School. Napriek tomu, že Fosse trávil veľa času nacvičovaním a vystupovaním do neskorých večerných hodín, stále patril medzi najlepších študentov strednej školy. Jeho otec, Cyril Fosse ho ale v tanečnej kariére nepodporoval. Preto sa Fosse o svojich vystúpeniach doma nikdy nezmieňoval.

Po ukončení strednej školy narukoval do námorníctva a pridal sa k vojenskému umeleckému súboru. Podľa Fosseho slov sa tu mohol zdokonaľovať ako performer, choreograf, ale aj ako režisér. Po prepustení zo služby sa presťahoval do New Yorku, kde študoval herectvo na American Theatre Wing a zároveň vystupoval so svojou prvou manželkou Mary Ann Niles⁷. Tá ho zdokonalila v stepe a predala mu množstvo zo svojich skúseností ohľadom vystupovania a práce s publikom. V 1950 debutoval na Broadwayi v nie veľmi úspešnom revue⁸ *Dance Me a Song* (James Shelton) na pozícii zboristu.

Fosse sa presunul do Hollywoodu v roku 1953 a podpísal zmluvu s Metro-Goldwyn-Majer Pictures. Tu si mohol začať plniť svoj sen – tancovať vo filme. Najväčšiu pozornosť vzbudil vo filmovej verzii muzikálu *Kiss Me, Kate* (George Sidney, 1953), čím zaujal dvoch najuznávanejších producentov Broadwayu Georgea Abbotta⁹ a Robbinsa.

---

⁵ vaudeville – divadelný žáner veseloherného charakteru

⁶ burleska – hudobno-dramatický žáner zobrazujúci fraškovité a komické príbehy so zámerom niečo zľahčiť alebo niekoho zosmiešniť

⁷ Mary Ann Niles (02. 05. 1923 – 03. 10. 1987) – Americká performerka a choreografka na Broadwayi.

⁸ revue – divadelná forma s voľnejšou dramaturgickou stavbou

⁹ George Abbott (25. 06. 1887 – 31. 01. 1995) – Americký divadelný a filmový producent a režisér.

1.2 Autorská tvorba

Po roku sa Fosse vracia do New Yorku s novou manželkou, Joan McCracken¹⁰, aby vytvoril choreografiu pre muzikál *The Pajama Game* (1954) s réžiou Abbotta a Robbinsa. Bola to prvá show, ktorú choreografoval celú sám a za ktorú získal ocenenie Tony Award za najlepšiu choreografiu. Druhé ocenenie získal za choreografiu muzikálu *Damn Yankees* (Abbott, 1955), ktorý bol počiatkom úspešnej spolupráce Fosseho a jeho budúcej manželky Gwen Verdon.¹¹ Muzikály *The Pajama Game* a *Damn Yankees* sa dočkali aj filmového spracovania. Fosse bol prizvaný režisérom Stanleyom Donenom k tvorbe choreografií. Práve od neho sa Fosse začal priučať filmárskemu a režisérskemu remeslu.¹²

Slávna dvojica, Fosse a Verdon spolupracovala na tvorbe broadwayských muzikálov *New Girl In Town* (Abbott, 1957) a *Redhead* (1959), v ktorom sa Fosse mohol prvýkrát predviesť nielen ako choreograf, ale aj ako režisér. Verdon v nich zase stvárňovala hlavné ženské role.¹³ Po dlhom snažení Verdon otehotnela a manželom sa narodila ich jediná dcéra Nicole Fosse¹⁴. V období medzi rokmi 1962 a 1967 teda Fosse pracoval sám na muzikáli *Little Me* (Cy Feuer, 1962) a preslávenom *Sweet Charity* (1966), do ktorého Verdon nastúpila po materskej dovolenke.¹⁵

Jedným z jeho najznámejších muzikálov sa stal film *Cabaret* (1972), ktorý je čiastočne založený na rovnomennom broadwayskom muzikáli režiséra Harolda Princa (1966). Hlavnú rolu si v ňom, oproti predchádzajúcim muzikálom, zahrála Liza Minnelli¹⁶, ktorá sa tým dostala do povedomia verejnosti. V roku 1973 si Fosse vyslúžil Oscara za *Cabaret*, cenu Tony za *Pippin* (Fosse, Roger O. Hirson, 1972) a cenu Emmy za *Liza with a Z* (1972).¹⁷

V 1975 mal na Broadwayi premiéru jeho ďalší úspešný muzikál *Chicago* (Fosse, John Kander, Fred Ebb). Na javisku sa v hlavnej roli objavila Verdon a Chita Rivera¹⁸. K choreografii

---

¹⁰ Joan McCracken (31. 12. 1917 – 01. 11. 1961) – Americká tanečnica v súbore Rockettes a muzikálová herečka na Broadwayi a v Hollywoode.

¹¹ Gwen Verdon (13. 01. 1925 – 18. 10. 2000) – Americká tanečnica, herečka, lektorka a asistentka choreografa pôsobiaci v oblasti muzikálov.

¹² BADINKA, Viktor, ref. 3, s. 8-10.

¹³ *Tamtiež*, s. 11.

¹⁴ Nicole Fosse (03. 03. 1963) – Americká herečka a tanečnica. Dcéra Verdon a Fosseho. Podieľala sa na produkciách ako *All That Jazz*, obnovenom muzikáli *Dancin'* (2009) a životopisnom seriáli *Fosse/Verdon* (2019).

¹⁵ WASSON, Sam. *Fosse* [online]. New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2013, s. 245 [cit. 2023-03-11] ISBN 978-0547553290. Dostupné z: <https://www.scribd.com/read/367558818/Fosse>

¹⁶ Liza Minelli (12. 03. 1946) – Americká herečka. Držiteľka Oscara za najlepší ženský herecký výkon vo filmovej verzii muzikálu *Cabaret*.

¹⁷ GOTTFRIED, Martin. *All his jazz: the life & death of Bob Fosse*. New York: Bantam Books, 1990, s. n1. ISBN 978-0306812842.

¹⁸ Chita Rivera (23. 01. 1933) – Americká herečka, speváčka a tanečnica, ktorá stvárňovala hlavné role v muzikáloch na Broadwayi.

mu vtedy robil asistenciu Tony Stevens¹⁹, ktorý lepšie chápal pohybový štýl Chity. Počas skúšania Fosse podstúpil operáciu kvôli ochoreniu srdca. Po návrate musel zmeniť svoje pracovné návyky. Skúšky už netrvali dlho do noci a sám si dopriaval viac odpočinku. Aj samotné predstavenie sa na základe jeho skúsenosti zmenilo. Nieslo v sebe viac násilného a morbidného ducha.²⁰ V roku 2002 bol muzikál spracovaný do filmovej podoby (Rob Marshall), v ktorej sa tvorcovia snažili zachovať charakteristický štýl Fosseho choreografie.

Zdravotné problémy Fosseho inšpirovali k čiastočne autobiografickému filmu *All That Jazz* (1979). Názov filmu bol prebraný z rovnomennej skladby zaznievajúcej v muzikáli *Chicago*. Pri tvorbe filmu vychádzal zo svojich temných zážitkov z minulosti - striptérky, matka alkoholička, absentujúci otec, infarkt, nemocnica, halucinácie. Tanečné čísla sa mu tu podarilo prirodzene vsadiť do príbehu.²¹

Fosse vytvoril ešte dve originálne show. Muzikál *Big Deal* (1986) a muzikálovú revue pod názvom *Dancin'* (1978), ktorá bola podľa slov tanečníkov najnáročnejšou show v ich živote. Často sa uchýľovali k drogám, ktorými si pomáhali prekonávať svoje fyzické možnosti, čo v dôsledku spôsobovalo množstvo zranení.²²

1.3 Úmrtie a pretrvávajúci odkaz

23. septembra 1987 pred večerným predstavením obnoveného muzikálu *Sweet Charity* vo Washingtone Fosse skolaboval počas cesty na hotel a následne skonal v Univerzitnej nemocnici Georgea Washingtona. Táto informácia hlboko zasiahla jeho rodinu aj ľudí, ktorí mali možnosť s touto osobnosťou spolupracovať.²³

O Fosseho úmrtí informovala televízia a tlač v celej krajine. Vyjadrili sa k tomu aj osoby z blízkeho okolia. „Šokovaná Ilse [Schwarzwald] si pomyslela: ‚Bola to tá najlepšia vec, aká sa mohla stať. Vždy si [Fosse] prial takúto smrť a toto bol práve spôsob, akým chcel zomrieť – uprostred show. Nechcel sa stať starým, slabým a neschopným ďalej pracovať.‘ [...] Harold Prince bol ako obvykle výstižný a nazval Boba ‚originálnym a nenahraditeľným.‘“²⁴ Na druhý deň od úmrtia bol v *The New York Times* vydaný článok, o ktorom sa medzi ľuďmi rozprúdila debata: „Bobby by mohol byť tým najmilším, najslušnejším, najskromnejším a najpozornejším

---

¹⁹ Tony Stevens (02. 05. 1948 – 12. 07. 2011) – Americký tanečník, choreograf a režisér, ktorý spolupracoval s množstvom hercov v Hollywoode a na Broadwayi.

²⁰ GOTTFRIED, Martin, ref. 17, s. 334-336.

²¹ WASSON, Sam, ref. 15, s. 519 a 522.

²² *Tamtiež*, s. 543.

²³ *Tamtiež*, s. 702-706.

²⁴ Preklad autora. GOTTFRIED, Martin, ref. 17, s. 448.

človekom akého by ste kedy stretli. Bol dôkladný a pracovitý, ale nebol to veľmi príjemný muž. Nebol zlý len k iným ľuďom, bol zlý sám k sebe.“²⁵

Z citovaného textu vychádza, že nie každý našiel pre jeho správanie pochopenie. Fosse bral svoju prácu veľmi vážne a kládol na seba vysoké nároky. Častokrát sa podceňoval, no zároveň nedokázal zniesť zlú kritiku na svoju osobu. Bol to perfekcionista a za každú cenu sa snažil z tanečníkov dostať maximum bez ohľadu na dôsledky. Záležalo mu na každom detaile a dokonalom prevedení jeho choreografií. Musíme si ale priznať, že bez tohto prístupu by zrejme nezanechal tak hlbokú stopu v histórii muzikálu a muzikálového filmu a jeho odkaz by sa neniesol až do tejto doby.

Po Fosseho úmrtí divadlá pokračovali v obnovovaní jeho show a tanečných lekcií. V roku 1999 bola na jeho počesť vytvorená muzikálová revue v troch dejstvách s jednoduchým názvom *Fosse*. Réžie sa ujal Richard Maltby, Jr. a Ann Reinking²⁶, ktorá vytvorila aj choreografiu v štýle Fosseho. Verdon zastávala post umeleckej poradkyne.²⁷

Fosse bol posmrtno uvedený do Národného múzea tanca v Saratoga Springs, v štáte New York. Choreografické ocenenie The L. A. Dance Awards bolo v istom období premenované na Bob Fosse Awards.²⁸

V roku 2019 mal premiéru seriál pod názvom *Fosse/Verdon* (Steven Levenson a Thomas Khail, USA). Založený je na biografii *Fosse* (2013) od Sama Wassona²⁹ a zameriava sa na problematický osobný a profesionálny vzťah dvojice.

Nicole Fosse založila v Alvin Ailey American Dance Theater štipendijný program pre nadaných študentov pomenovaný po svojich rodičoch. Taktiež spravuje The Verdon Fosse Legacy. Jedná sa o spoločnosť, ktorej cieľom je propagovať, zachovávať a chrániť vlastníctvo Fosseho a Verdon. Spoločnosť ponúka intenzívne programy, kurzy pre tanečné školy po celom svete, ako aj tanečné lekcie pre verejnosť. Dohliada na udeľovanie licencií na diela a rekonštruje a archivuje pôvodné choreografie.³⁰

---

²⁵ Preklad autora. GOTTFRIED, Martin, ref. 17, s. 449.

²⁶ Ann Reinking (10. 11. 1949 - 12. 12. 2020) – Americká baletná tanečnica a muzikálová performerka a choreografka. Náhradníčka za Gwen Verdon v inscenáciách. Milenka Boba Fosseho.

²⁷ BADINKA, Viktor, ref. 3, s. 19.

²⁸ *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 10. 07. 2008, last modified on 31. 03. 2023. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Bob_Fosse

²⁹ Sam Wasson (24. 09. 1981) – Americký spisovateľ a vydavateľ, ktorý sa venuje histórii kinematografie v Hollywoode.

³⁰ *The Verdon Fosse Legacy* [online]. New York: The Verdon Fosse Legacy LLC [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.verdonfosse.com/>

2 “Fosse style“

“Fosse style“, niekedy tiež nazývaný “Fosse jazz“ je fenomén, ktorý pomenováva choreografický štýl Fosseho.

Pojem choreografický štýl vo všeobecnosti zahŕňa isté línie, tvary tela a pohyby s ich špecifickou rytmizáciou, nasmerovaním, dynamikou, či kvalitou, ktoré sú charakteristické v tvorbe daného choreografa. Niektorí choreografi využívajú svoj osobitý štýl ako prostriedok na odlišenie sa od ostatných. Dokonca aj choreografi, ktorí tvrdia, že svoju estetiku nemajú definovanú, mávajú tendenciu opakovať konzistentné vzory v priebehu svojej tvorby. Fosse nám slúži ako príklad choreografa, ktorý využil svoje schopnosti, ale aj neistoty a odlišný pohľad na významovosť pohybu, čím vytvoril vlastný choreografický štýl, ktorý zmenil výraz pohybu v Spojených štátoch od javiska na Broadwayi až po sféru pop kultúry.³¹

Pokiaľ by sme chceli najjednoduchšie rozpoznať Fosseho tvorbu spomedzi ostatných muzikálových choreografií, hľadali by sme ju podľa jej základných znakov. V postoji tela je to časté využívanie vtočených pozícií dolných končatín, predsunuté ramená a tzv. “jazz hands“³². Z pohybov je to zase rolovanie panvy a ramien, lúskanie prstami, detailné gestá alebo veľmi špecifické a atypické pohyby. To všetko môže byť spojené rýchlymi zmenami tempa a dynamiky. Prvotnú charakteristiku “Fosse style“ by som doplnila ešte o typické kostýmy, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou. Príznačné je nosenie pinča³³, bielych rukavíc, či čiernych sieťovaných pančúch.

2.1 Vplyv na jeho vývoj

Choreografický štýl sa odvíja od choreografických skúseností, preferencií, záujmov a jeho osobných schopností. Choreografa častokrát ovplyvnia rozliční lektori, absolvované tréningy a spolupráce s tanečníkmi, režisérmi, inými choreografmi atď. Určitý vplyv na vývoj jeho štýlu má aj kultúra a prostredie, v ktorom choreograf vyrastal alebo stále žije.³⁴

V prípade Fosseho môžeme pozorovať silné vplyvy na jeho tvorbu zrejme z každého aspektu vymenovanom v odstavci vyššie. Keďže Fossemu chýbala skúsenosť s klasickým tancom a dolné končatiny nemal dostatočne vytočené, našiel krásu v pozíciách vtočených, ktoré mu prirodzene viac vyhovovali. Kvôli nespokojnosti so vzhľadom svojich rúk začal pri

---

³¹ ABATE, Cassie. *The Art and Practice of Musical Theatre Choreography*. London: Bloomsbury Academic, 2022, s. 4. ISBN 978-1350193338.

³² jazz hands – energická pozícia ruky, pri ktorej dlaň smeruje na diváka a prsty sú naširoko otvorené od seba

³³ pinč – tvrdý, plstený pánsky klobúk

³⁴ ABATE, Cassie, ref. 31.

tanci nosiť rukavice. Keďže ho trápila aj strata vlasov do práce chodieval v klobúku, čo sa prirodzene premietlo do jeho choreografií.

„Fosse priznal svoj dlh voči choreografom Jackovi Coleovi³⁵ a Jeromovi Robbinsovi, tanečníkom Fredovi Astairovi³⁶, Geneovi Kellymu³⁷, bratom Nicholasovcom³⁸ a bývalému stepovému triu Slip, Slap and Slyde. Zaujímavé je, že medzi svoje tanečné vplyvy zaradil aj zosnulého stand-up komika Joea Frisca, čo dávalo zmysel vzhľadom na množstvo komédie vo Fosseho choreografií.“³⁹ Najmä na začiatku svojej choreografickej kariéry sa Fosse inšpiroval u známych osobností z oblasti tanca, ale aj mimo neho. Je možné, že od niektorých preberal pohybové princípy, materiál, či celé pohybové sekvencie. „[Fosse] Pre denník Los Angeles Times uviedol: ‚Priznávam sa k tomu, že som každý jeden krok ukradol Astairovi, Kellymu a ďalším.‘“⁴⁰

V 50. rokoch sa Fosse najviac naučil od režiséra Abbotta. Aj keď sa jeho tvorba na konci 60. rokov dramaticky zmenila, práca s Abbottom mu stále slúžila ako predloha pre neskoršie choreografie, ktoré v sebe niesli už výraznejší Fosseho rukopis. Značnú zásluhu na jeho choreografiách majú aj tanečníci, s ktorými spolupracoval. Najväčší vplyv ale mala jeho manželka Verdon. Ona bola jeho múzou, dokonalou tanečnicou „Fosse style“. Boli chvíle, keď bez jej asistencie, rád a usmerňovania nedokázala tvoriť.⁴¹

Ako som už spomínala v podkapitole 1.1 *Mladosť a tanečná kariéra*, práve burleskné prostredie a častý kontakt so ženským pohlavím v rannej mladosti spôsobil, že ženy hrali v jeho muzikáloch a aj v osobnom živote veľkú rolu. V priebehu jeho tvorby tak vidíme tendenciu ženy viac a viac hypersexualizovať. Mnoho producentov a režisérov si prialo, aby Fosse zmiernil, alebo úplne odstránil kontroverzne časti zo svojich choreografií. Fosse si uvedomil, že pokiaľ nechce, aby sa jeho umelecké vízie stále podriaďovali tomu, čo je „správne“, musí súčasne zastávať rolu choreografa aj režiséra.⁴²

---

³⁵ Jack Cole (27. 04. 1911 – 17. 02. 1974) – Americký tanečník, choreograf a režisér nazývaný tiež ako „otec jazzového tanca“. Jeho žiakmi boli Bob Fosse, Jerome Robbins a Matt Mattox.

³⁶ Fred Astair (10. 05. 1899 – 22. 06. 1987) – Americký spevák, herec a choreograf. Najvýznamnejší filmový tanečník.

³⁷ Gene Kelly (23. 08. 1912 – 02. 02. 1996) – Americký herec, tanečník, choreograf, režisér a producent. Stvárnil hlavnú postavu v preslávenom muzikáli *Singin' in the Rain* (1952), ktorý aj choreografoval a režíroval spolu so Stanleyom Donenom.

³⁸ Bratia Nicholasovci – Zábavné zoskupenie zložené z bratov Fayarda a Harolda. Preslávila ich interpretácia techniky „flash dancing“ založenej na prepojení stepu a akrobacie.

³⁹ Preklad autora. GRUBB, Kevin Boyd. *Razzle Dazzle: The Life and Work of Bob Fosse*. New York: St. Martin's Press, 1989, s. xxiii. ISBN 978-0312055028.

⁴⁰ *Tamtiež*, s. 41.

⁴¹ *Tamtiež*, s. 39 a 65.

⁴² *Broadway: The American Musical* [online] New York: Thirteen/WNET [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wnet/broadway/stars/bob-fosse/>

2.2 Pohybový materiál

Choreografia je neoddeliteľnou zložkou muzikálu. Jej cieľom môže byť vyrozprávanie príbehu, rozvíjanie postavy, vyjadrovanie emócií, či vytváranie prostredia a atmosféry v priamej súvislosti so scenárom. Každý muzikálový príbeh je jedinečný svojim obdobím, prostredím a kultúrou, v ktorej sa dej odohráva. Tieto okolnosti je nutné reflektovať aj do výberu pohybového materiálu pre vybrané dielo. Práve preto sa muzikáloví choreografi prikláňajú k nachádzaniu pohybového vyjadrenia skrz rôzne tanečné štýly, ktoré by najlepšie zodpovedali potrebám inscenácie. To ale pre choreografa môže znamenať, že veľa času strávi pri hľadaní informácií a skúmaní nových tanečných štýlov a techník.⁴³

Pri opakovanom zhladnutí niekoľkých Fosseho choreografií sama pozorujem jeho širokospektrálnosť vo výbere pohybového materiálu. V choreografiách sa tak napr. mieša spomínaný „Fosse style“ vychádzajúci z moderného jazzového tanca so stepom, ktorému sa Fosse od detstva venoval. Napriek tomu, že sám v klasickom tanci nevynikal prenikla v istej forme aj táto technika do jeho tvorby.⁴⁴ Ďalej si tu všímam pohyby prebrané zo španielskeho tanca flamenco⁴⁵ alebo chôdzu v štýle Charlieho Chaplina. Dôležité je tiež podotknúť, že množstvo pohybov, póz a gest Fosse založil na bežných a prirodzených pohyboch človeka, alebo práve na charakteristických a typických pohyboch, napr. pre isté zamestnanie.

Podľa môjho popisu by sa mohlo zdať, že takéto prelínanie rôzneho pohybového materiálu pôsobí vo Fosseho choreografiách náhodne, samoučelne, alebo že je jeho cieľom len prvoplánovo zaujať, prekvapiť a zabaviť diváka. No v skutočnosti bol jeho choreografický zámer oveľa hlbší a premyslenejší, čo svedčí o jeho nespochybniteľnom talente. Pohybový materiál bol plný symbolov, metafor, odkazov a narážok. Skrz neho dokázal vykresliť charakter postáv s prihliadnutím na ich históriu, aktuálne citové prežívanie a samozrejme myšlienku, ktorú sa snažili tancom vyjadriť.

V nasledujúcich podkapitolách sa venujem pohybovému materiálu v konkrétnych muzikáloch a Fosseho choreografiách. Tie sú zoradené chronologicky, to znamená od jeho skoršej až po neskorú tvorbu. Vybrala som choreografie, v ktorých vieme pozorovať vývoj a rôznorodosť jeho štýlu. Rozbor pohybového materiálu sa opiera hlavne o poznatky z knihy *Razzle Dazzle: The Life and Work of Bob Fosse* (Kevin Boyd Grubb, 1989) a *Making Broadway*

---

⁴³ ABATE, Cassie, ref. 31, s. 4-5.

⁴⁴ Kevin B. Grubb píše: „Keď sa Fosse pokúšal posunúť hranice svojej tvorby, výsledky rozprávali za seba. Snaha o homogenizáciu baletu a jazzového tanca v číslach ako úvod *Crunchy Granola Suite* [...] alebo vo falošných baletných kombináciách v drogami inšpirovanom *Joint Endeavor* [...] skončila sfaľovaním oboch tanečných techník. *Dancin'* predstavoval Bobov sen, Keby som mal vlastný súbor, toto je to, čo by som tvoril.“ (*Razzle Dazzle*, 1989, s. 210-211) (Preklad autora)

⁴⁵ Prvky flamenco sa objavujú v choreografiách *Whatever Lola Wants, Lola Gets (Damn Yankees)* a *Sing, Sing, Sing! (Dancin')*.

Dance (Liza Gennaro, 2021), ktoré dopĺňam vlastným pozorovaním dostupných autentických záznamov z internetu. Pre detailnejší popis Fosseho najznámejších pohybov odporúčam nazrieť do knihy *The Fosse Style* (Debra McWaters, 2008).

2.2.1 The Pajama Game

Prvým muzikálom, ktorý Fosse celý sám choreografoval a teda v ňom aj predviedol svoj charakteristický štýl je *The Pajama Game* (1954).

V muzikáli sa objavuje skladba *Steam Heat*, ktorá má jemne sexuálny podtext. Zaznievajú v nej vtipné zvuky syčania unikajúcej pary a cinkania kovu. Choreografia, ktorú na ňu Fosse postavil bola toho času zrejme najobľúbenejšou na Broadwayi. Nachádzajú sa v nej sexuálne sugestívne pohyby panvy vpred, úžasná pantomimická artikulácia rúk a vaudevillský humor. Ten bol použitý v podobe zhrbených ramien, vtočených pozícií a v pohyboch akými sú rôzne prepady, prešľapy a oneskorené reakcie, ktoré zdôrazňovali akciu.⁴⁶

Nielen pohyby mali pripomínať Chaplina. Tanečníci boli častokrát oblečení celí v čiernom, na hlavách mali pinč, na rukách biele rukavice a obuté mali poltopánky v štýle derby.

Obrázok č. 2 – *Draped at Waist* v *Steam Heat*

Aj napriek tomu, že choreografia trvá štyri a pól minúty a tancujú v nej len traja herci, neustále diváka prekvapuje. Variácie malých krokov sa striedajú s dynamickými obratmi, behmi, preskokmi, či sklzmi. Rovnako tak uvoľnené ruky, visiace za zápästia nazývané *Draped*

---

⁴⁶ *Broadway: The American Musical*, ref. 42.

at *Waist*⁴⁷ (pozri *Obrázok č. 2*) sa v momente premieňajú na “jazz hands“ sršiace energiou. Zaujímavé je pozorovať pohyby vykonávané v stoji na prepnutých DK v kontraste k tým, ktoré sú v hlbokých pozíciách DK, v ľahu, v kľaku alebo na kolenách. Fosse vytvoril komiku v choreografiách za pomoci páuz a nečakaných zmien veľkosti, rýchlosti, rytmu, dynamiky a horizontálnych úrovní pohybov.

Pre zvládnutie tejto choreografie musia herci perfektne ovládať svoje svalové napätie. Nehybné udržiavajú polohu tela, ktorú napr. obohacujú o dupanie a tleskanie, alebo k nej pridávajú izolácie hlavy a ramien v podobe malých kmitov. K tomu častokrát spievajú, pokrikujú, či minimálne imitujú zvuky radiátora so serióznym výrazom tváre. Celkovo sa teda jedná o koordinačne veľmi náročné číslo.⁴⁸

2.2.2 Damn Yankees

Damn Yankees zachytáva tvorbu Fosseho práve uprostred vývoja jeho osobného choreografického štýlu. Muzikál je z prostredia bejzbalu. Využívajú sa v ňom preto rekvizity ako bejzbalové pálky, lavice a šiltovky. Množstvo pánskych tanečníkov prináša do tanca mužskú energiu, aj keď s istou mierou nadhľadu. Keďže bol Fosse veľkým fanúšikom bejzbalu, mal už vypozerované pohyby hráčov počas zápasu. Do choreografie *Shoeless Joe from Hannibal Mo* tak dokázal zakomponovať autentickú podobu nadhadzovania loptičky, odpaľovania, či kĺzania sa na métu.⁴⁹ Náročné skoky ako *Jump over the Log*, zachytený na obrázku č. 3, alebo akrobatické prvky vrátane kotrmelcov a sált odľahčil krokovými variáciami s náznakmi ruského ľudového tanca, či írskoho stepu.

Úplne iný charakter prináša do muzikálu choreografia, s ktorou sa preslávila Verdon, *Whatever Lola Wants, Lola Gets*. Tá stvárňuje postavu starej čarodejnice v tele krásnej Loly. Zoslaná bola samotným diablom, aby rozptýlila Joea Hardyho túžiaceho po jeho manželke.

Fosse pokračoval v dráždivej sexualite zo spomínaného *Steam Heat*. Do choreografie vložil aj komické prvky ako vaudevillské kroky, pózy pin-up dievčat⁵⁰, napodobňovanie polôh Starovekého Egypta, či pseudo-flamenco tanec. Keďže bola Verdon tanečnicou a asistentkou Colea, objavuje sa tu aj ním inšpirovaná sekvencia pohybov contract-release. Fosse skombinoval tieto vysoko technické prvky s nešikovnými, excentrickými pohybmi, čím dával

---

⁴⁷ MCWATERS, Debra. *The Fosse Style*. Gainesville: University Press of Florida, 2008, s. 10. ISBN 978-0813031538.

⁴⁸ The Pajama Game – Steam Heat. In: *YouTube* [online]. 15. 05. 2008 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=0szHqIXQ2R8>. Kanál užívateľa Marcos Cohen.

⁴⁹ GRUBB, Kevin Boyd, ref. 39, s. 54 a 62.

⁵⁰ pin-up dievča – modelka pózujúca na atraktívnych, masovo produkovaných fotografiách, napr. na plagátoch alebo v kalendároch

do kontextu Lolinu skutočnú osobnosť malej zavalitej ženy, ktorá bola schopná za krásu upísať svoju dušu diablovi. To je aj dôvod, prečo tento “zvodný” striptíz nepôsobil vôbec vulgárne.⁵¹

Obrázok č. 4 – *Jump over the Log* v *Damn Yankees*

Obrázok č. 3 – *Verdon* ako *Lola*

2.2.3 Sweet Charity⁵²

V období 50. a 60. rokov nastávajú v USA extrémne zmeny v spoločenských mravoch. Spopularizoval sa časopis a klub Playboy, antikoncepčné tabletky sa stali ľahko dostupnými a v literatúre boli čitatelia nabádaní k užívaniu si viacerých sexuálnych partnerov. Témy súvisiace so sexom sa aj v divadlách začínajú zobrazovať explicitnejšie. Fosse využil tejto príležitosti v muzikáli *Sweet Charity*, ktorý predstavuje zlom v jeho choreografickom štýle.

Zásadným momentom jeho tvorby sa stalo číslo *Big Spender*. Vnímané je ako tanečný výtvar, ktorý Fosse opakuje po zvyšok svojej kariéry a nedokáže sa mu vyhnúť. Z nových

Obrázok č. 5 – *Big Spender*

⁵¹ GENNARO, Liza. *Making Broadway Dance*. Oxford: Oxford University Press, 2021, s. 150-152. ISBN 978-0190631093.

⁵² *Tamtiež*, s. 153-158.

pohybových kvalít a estetiky sa začína definovať „*Fosse Style*“, ktorý mal aj dlho po Fosseho úmrtí dopad na prezentáciu ženského tela v komerčnom divadle.

„V rozhovore s tanečným kritikom Arthurom Toddom Fosse vysvetlil: „Predtým, ako som začal tvoriť choreografiu som strávil veľa času pozorovaním toho, čo sa skutočne deje v zostávajúcom poltucte zábavných podnikov v New Yorku. Majú tak blízko k prostitúcii, ako nič iné.“⁵³

Big Spender slúži na predstavenie dievčat pracujúcich v zábavnom podniku Fan-Dango Ballroom. Fosse sa pri tvorbe tejto choreografie riadil zrejme rovnakou myšlienkou ako pri čísle *Whatever Lola Wants* [...]: „Čo je viac sexy, než stáť na mieste?“⁵⁴ Hostesky na začiatku nehybne stoja v pózach opierajúc sa o žrd', zatiaľ čo suverénne spievajú pieseň adresovanú mužovi, ktorý práve vošiel do klubu. Divokým a nespútaným pohupovaním panvy a hlavy niekoľkokrát narúšajú neprirodzené pózy, ktoré sú v priebehu choreografie ešte viac deformované.⁵⁵ Z choreografie cítiť jasnú dekadenciu, ktorá je prirovnávaná k *Post Card Girls* z *Oklahoma!*⁵⁶ (Fred Zinnemann, 1943), *Witch Dance* (Mary Wigman, 1926), či k neemotívnemu výrazu Marthy Grahamovej⁵⁷.

Druhou, nemenej známou choreografiou z muzikálu *Sweet Charity* je *The Rich Man's Frug*. Tá znázorňuje obmedzenú elitnú spoločnosť, ktorá si ako protiklad k jednoduchému nasledovaniu stáda postupne osvojuje slobodu prejavu.

Fosse začína experimentovať s menšími skupinami tanečníkov. Vo veľkej miere uplatňuje kánon a postupné napájanie tanečníkov do repetitívnych pohybových fráz. Zdôrazňuje tým hierarchické postavenie spoločnosti, snahu ľudí udržiavať si status quo, nevybočovať z davu a slepo napodobňovať autoritu.

V prvej časti choreografie, *The Aloof*, si tanečníci udržiavajú odmeraný, vážny, až prísny výraz tváre. Ich pohyby sú minimalistické a sofistické, akoby zviazané spoločenskými normami a etiketou. Druhá časť, *The Heavyweight*, vznikla na základe Fosseho fascinácie boxom. Vyznačuje sa zovretými rukami v päst' a ostrými údermi. „Zvyšok choreografie je mimoriadne úhľadný [...]. [Fosse] Redukuje pohyb na jednoduchosť robota a celá skupina tanečníkov vykonáva excentrické, často trhivé pohyby s mechanizovanou dokonalosťou

---

⁵³ Preklad autora. GENNARO, Liza, ref. 51, s. 154-155.

⁵⁴ Preklad autora. *Fosse/Verdon*. Episode 2. Who's Got the Pain? [epizóda televízneho seriálu]. USA, FX, 16. 04. 2019.

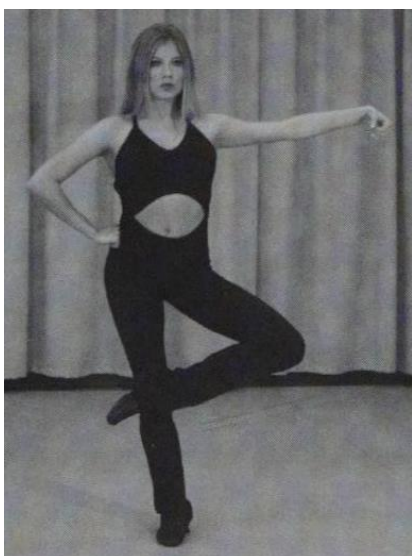
⁵⁵ Hey Big Spender. In: *YouTube* [online]. 07. 09. 2022 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=DaqDuZkNuPw>. Kanál užívateľa TUNE – Musical Moments.

⁵⁶ *Oklahoma!* – prelomový broadwayský muzikál s choreografiou Agnes de Mille

⁵⁷ Martha Graham (11. 05. 1893 – 01. 04. 1991) – Americká tanečnica, choreografka a zakladateľka školy amerického modern dance s osobitou tanečnou technikou zameranou na citlivý výraz pohybu.

švajčiarskych kukučkových hodín."⁵⁸ V poslednej časti, *The Big Finish*, sledujeme konečné odpútanie sa od konvencií v uvoľnenom, individuálnom prejave tanečníkov.⁵⁹

Množstvo pohybov a pozícií z *The Rich Man's Frug* je popísaných v knihe *The Fosse Style* (Debra McWaters, 2008). Jedná sa teda o originálny a veľmi špecifický pohybový materiál, ktorý je charakteristický výhradne pre Fosseho tvorbu. Z najznámejších pohybov si dovoľím spomenúť náročný *Crossed Leg with Isolations* (pozri *Obrázok č. 6*), počas ktorého zápästie, panva a členok izolovane vykonávajú krúživý pohyb. V choreografií je často využívaná pozícia nazývaná *Soft-Boiled-Egg Hands*. Ruky by pri nej mali zachovávať tvar, akoby opatrne držali namäkko uvarené vajíčko ako v pozíciách na obrázkoch č. 7 a 8.

Obrázok č. 7 – *Crossed Leg with Isolations*

Obrázok č. 8 – *Cranking at the Hip*

Obrázok č. 6 – *Monkey Down*

2.2.4 Dancin'⁶⁰

Na najnáročnejší a divákmi veľmi obľúbený Fosseho *Dancin'* bolo vznesené množstvo negatívnej kritiky zo strany jeho tanečníkov. Nebolo to len kvôli ich častým zraneniam (pozri záver podkapitoly 1.2 *Autorská tvorba*).

Sólista New York City Ballet, Robert La Fosse (nie je v príbuzenskom vzťahu s Fossem), ktorý bol tanečníkom *Dancin'* tvrdí, že choreografia *The Dream Barre* v istom zmysle ponížila balet. Je to z toho dôvodu, že počas vyobrazovania tréningu klasického tanca sa tam objavuje niekoľko priamych narážok na sexuálny styk. Ďalej si La Fosse myslí že: „Fosse sa v *Dancin'*

---

⁵⁸ Preklad autora. GRUBB, Kevin Boyd, ref. 39, s. 130.

⁵⁹ The Rich Man's Frug. In: *YouTube* [online]. 15. 04. 2013 [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mcrZIK3gqbU>. Kanál užívateľa Freds Channel One.

⁶⁰ GRUBB, Kevin Boyd, ref. 39, s. 209-211.

nevedel rozhodnúť, či sa stane baletným choreografom, alebo zostane pri svojich starých [sexuálnych] pohyboch."⁶¹

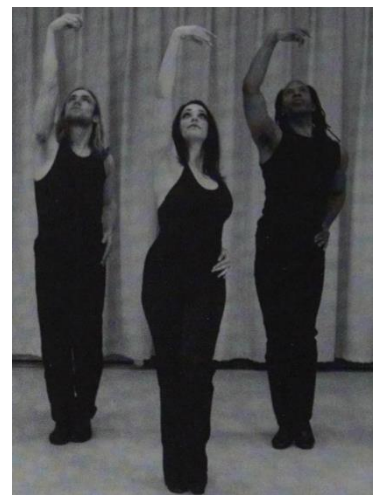
Ako už bolo citované v ref. 44, Fosse sa snažil v *Crunchy Granola Suit* prepojiť klasický tanec s jazzovým. To zapríčinilo, že sa do jeho "Fosse style", ktorý sa zdá byť v rozpore s princípmi klasického tanca, zapísali nové pohybové tvary. V knihe *The Fosse Style* preto nachádzame viac dopnutých paralelných pozícií DK a vedľa "jazz hands" aj nové port de bras⁶² v znamení klasického tanca (pozri *Obrázok č. 9-11*).

Obrázok č. 11 – Port de bras –
Fáza 1

Obrázok č. 9 – Port de bras –
Fáza 2

Obrázok č. 10 – Port de bras –
Fáza 3

---

⁶¹ Preklad autora. GRUBB, Kevin Boyd, ref. 39, s. 210.

⁶² port de bras – pomenovanie pre spôsob pohybu paží typické najmä pre klasický tanec

3 Tréning techniky jazzového tanca

Základom choreografickej tvorby Fosseho bol jazzový tanec. Ak chceme implementovať jeho pohybový slovník do tanečného tréningu, najväčší zmysel a prínos bude mať práve vo výučbe techniky jazzového tanca.

Jazzový tanec je tanečný štýl, ktorý vznikol v Spojených štátoch amerických na prelome 19. a 20. storočia spájaním afrických tancov s európskymi tanečnými štýlmi. Delíme ho na tradičný jazzový tanec, ktorý sa formoval spolu s vývojom jazzovej hudby, napr. Charleston alebo Lindy Hop a na moderný jazzový tanec vytvorený pre potreby divadla Broadway.

Moderný jazzový tanec sa etabloval ako metodický systém v 40. rokoch 20. storočia. S každým pedagógom a estetickým obdobím sa revitalizuje. Jeho opornú kostru, ktorá je ozvlášťňovaná tvorivou originalitou ďalších jednotlivcov, vytvoril Cole. Preto existuje niekoľko štýlov techniky jazzového tanca, ktoré akceptujú špecifiká jazzového tanca a hudby, no modifikujú jeho tanečný tvar. Silný vplyv na vytváranie vlastného pohybového štýlu má prostredie, vzdelanie a historické obdobie, v ktorom pedagóg vyrastal a osobnostne dozrieval.

Znaky a princípy v jazzovom tanci vychádzajú z tanečnej techniky, no zachovávajú si aj pôvodnú etnickú podstatu. 90% váhy tela je presunutých na prednú časť chodidiel. Ťažisko tela je zväčša znížené, čo znamená, že sa využívajú najmä široké pozície DK s ohnutými kolenami. Polohy paží a rúk bývajú pestré, no významnými sú tzv. „*jazz arms*“⁶³ a „*jazz hands*“. Keďže technika úzko súvisí s rovnomennou hudbou, pohyby môžu byť synkopované, či polyrytmické. Vykonávajú sa na ľahkú dobu, ťažkú, ale aj *off beat*. Pre zvládnutie polycentrického pohybu je pre tanečníka potrebné si osvojiť princíp koordinácie a izolácie.

Tréningová jednotka techniky jazzového tanca má jasne danú štruktúru. Začína rozohriatím, vyťahovaním a prances. Na to nadväzujú technické cvičenia ako knee bend, brush, flick a kick. Následne rôzne typy izolácií a cvičenia budujúce polyrytmické cítenie. Točenia a švihy na mieste sa presúvajú aj do priestoru, kde sa nakoniec precvičujú chôdze a skoky. Tréning vrcholí veľkou tanečnou variáciou a končí cool downom.⁶⁴

3.1 Inšpirácia pohybovým materiálom Boba Fosseho

Domnievam sa, že jedným z problémov tanečných pedagógov môže byť opakovanie svojich zaužívaných, možno aj rokmi overených pohybov a pohybových fráz v tanečnom tréningu. Svojim študentom tak po generáciách prinášajú rovnaké informácie rovnakými vyučovacími postupmi. Keďže sa ale spoločnosť v priebehu rokov mení, vyvíja sa veda,

---

⁶³ jazz arms – pomenovanie pre presné pozície paží, ktoré môžu byť horizontálne, či vertikálne a skrátané, alebo dlhé

⁶⁴ Kurzvut [online]. Bratislava: VŠMU [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <http://kurzvut.vsmu.sk>

technika, udávajú sa nové trendy apod., bolo by prospešné, keby aj pedagóg tieto zmeny zaznamenával, akceptoval a upravoval svoju výučbu pre potreby tej-ktorej doby. Dovzdelávať sa a načerpávať inšpiráciu môže z rôznych zdrojov. Organizovaných je množstvo kurzov a workshopov. Dostupná je literatúra aj originálne, autentické videozáznamy. Záleží teda na pedagógovi, či chce svoj pohybový slovník ďalej rozvíjať, vyučovacie metódy obohacovať o iné prístupy a nové skúsenosti a poznatky ďalej predávať študentom.

Osobne mám niekoľkoročnú skúsenosť s jazzovým tancom. Tréningom jazzovej techniky som prešla na základnej umeleckej škole, konzervatóriu a na Vysokej škole múzických umení v Bratislave, kde som získala teoretickú a praktickú kompetenciu vo výučbe tejto techniky. Po 3 rokoch, kedy som sa jazzovému tancu aktívne nevenovala som sa rozhodla obnoviť si znalosti zo spomínaných inštitúcií.

Hľadala som spôsoby ako pozmeniť tradičný tréning jazzového tanca, aby bol atraktívnejší pre mladšiu generáciu tanečníkov. Niektoré kombinácie by mohli byť založené na prvkoch stepu alebo afrických tancoch, no postaviť na nich celý tréning s tým, aby sa zachovali princípy techniky a štruktúra hodiny by zrejme možné nebolo. Reálnejšia bola predstava zamerať sa na tanečníka alebo choreografa, ktorý z jazzového tanca primárne vychádzal, aby bolo jednoduchšie jeho pohybový slovník prepojiť s tréningom.

Ako inšpiračný zdroj som si vybrala pohybový materiál Fosseho, pretože ma jeho tvorba vždy fascinovala. Tréning som vytvárala aj pre potreby pedagogického výstupu, ktorý je súčasťou Štátnej záverečnej skúšky. Pracovala som s triedou piateho ročníka na Tanečnom konzervatóriu hlavného mesta Prahy. Trieda sa skladala z 9 dievčat a 6 chlapcov vo veku okolo 15 rokov. Ich hlavným zameraním bol klasický tanec, no s prehľadom zvládali aj moderné tanečné techniky. Tréning som sa snažila prispôsobiť ich veku, tanečným skúsenostiam a vyhradenému časovému limitu na výstup. Štruktúra tréningu a odkaz na videozáznam jednotlivých kombinácií a cvičení sa nachádza v prílohe č. 1 a v prílohe č. 2.

Pri stavbe tréningu som vychádzala predovšetkým z choreografie *Steam Heat* rozoberanej v podkapitole 2.2 *Pohybový materiál*, no niekoľko prvkov, prechodov a princípov som prebrala napr. z duetu z *My Sister Eileen*, z *Who's Got the Pain? (Damn Yankees)* a zo *Sing, Sing, Sing! (Dancin')*. Vyberala som taký pohybový materiál, ktorý by nebol príliš špecifický, koordináčne náročný, no bol dostatočne tanečný. S ohľadom na vek tanečníkov a typ hodiny som sa zámerne vyhla pohybom s akýmkoľvek sexuálnym podtextom.

Prvotne som vytvorila veľkú tanečnú variáciu na skladbu *Steam Heat*, ktorá sa objavuje v závere hodiny. Zložená je z Fosseho pohybov spomínaných v odstavci vyššie. Niektoré z nich som ale pozmenila, zjednodušila, rôzne varíovala alebo opakovala, aby na seba prirodzenejšie nadväzovali a v celkovom kontexte hodiny dávali zmysel. Na základe tanečnej variácie som následne postavila celú tréningovú jednotku. Skladala sa z niekoľkých kombinácií, ktoré vychádzali z tradičnej štruktúry lekcie jazzového tanca. V nich sa jednotlivé

prvky a polohy objavovali a tak aj precvičovali. Keďže tréning trval 60 minút, obsahoval len obmedzený počet kombinácií. Pri štandardnej dĺžke, 90 minút, by bolo možné vytvoriť množstvo ďalších cvičení, v ktorých by sa eventuálne vyučil aj iný pohybový materiál Fosseho.

Aj napriek tomu, že s technikou jazzového tanca študenti nemali predchádzajúcu skúsenosť, veľmi rýchlo sa dokázali naučiť zadané kombinácie. Samozrejme, pokiaľ by bola možnosť odučiť viac lekcí tohoto tréningu, lepšie by si osvojili princípy jazzového tanca a aj ich demonštrovanie by bolo istejšie a sebavedomejšie.

Podľa vynaloženej aktivity a pozitívnych reakcií študentov si dovoľím tvrdiť, že ich lekcia zaujala a bavila, čo bolo jej hlavným účelom. Študenti boli motivovaní učiť sa nové, pre nich nepoznané pohyby. Svojvoľne si opakovali kombinácie a variáciu, ku ktorým pokladali množstvo dotazov. Myslím si, že takýto typ tréningu má potenciál slúžiť aj ako priblíženie určitej osobnosti, kontextu tanečnej techniky a jej histórie zaujímavejšou, praktickou formou.

Záver

Pri písaní bakalárskej práce som sa potýkala s neistotou, či je skutočne možné prepojiť Fosseho pohybový materiál a technický tréning s tým, aby sa zachovala jeho klasická štruktúra a nepotláčali sa princípy jazzového tanca. Až pri samotnom praktickom skúšaní jeho pohybov a tvorbe kombinácií som zistila, že to možné je. Prvky je ale potrebné jemne pozmeňovať, zjednodušovať a rozkladať, aby boli v závere správne metodicky vyučené a nepôsobili zbytočne kontraproduktívne. Na začiatku tréningu je tak vhodné pracovať viac s pohybovými princípmi, než so samotnými prvkami v ich finálnej fáze. V tomto prípade to bolo napr. nastavenie širokých prechodných pozícií DK, zameranie pozornosti na izolácie ramien a hlavy a výučba torzie trupu. Pri výstavbe hodiny je samozrejme dôležité myslieť na cieľovú skupinu, pre ktorú je tréning určený a na základe toho prispôbiť výber pohybového materiálu, postup výučby a možnosti jeho zaradenia do kombinácií.

Otázkou zostáva, kde by našiel takýto tréning uplatnenie. Oproti slovenskému vzdelávaniu na základných umeleckých školách a konzervatóriách, v českom absentuje výučba techniky jazzového tanca, ktorej ekvivalentom je momentálne súčasný tanec. Jediné konzervatórium, na ktorom by bolo možné dlhodobo viesť hodiny jazzového tanca je Tanečné centrum Praha. V záujmovom prostredí ostáva jazzový tanec stále veľmi populárnym štýlom tanca. V súťažných tanečných kluboch sa jeho tvar ale radikálne zmenil, kvôli väčšiemu zameraniu tanečníkov na výkon. Ich choreografie preto majú s klasickým jazzovým tancom spoločné len málo. Poslednou možnosťou, kde by sa mohol môj tréning, alebo minimálne tanečná variácia uplatniť zostávajú hodiny jazzového a muzikálového tanca v záujmových tanečných školách určených pre širokú verejnosť, akými sú napríklad Dance Perfect alebo Centrum tance.

Rada by som ešte podotkla, že práca Boba Fosseho nie je pre českú umeleckú scénu neznáma. Najväčší záujem bol prejavovaný o jeho muzikál *Chicago*, ktorého premiéru uviedli divadlá ako Hudební divadlo Karlín (Petr Novotný, 26. 01. 2005), Divadlo J. K. Tyla Plzeň (Roman Meluzín, 01. 12. 2007), Východočeské divadlo Pardubice (Petr Novotný, 24. 01. 2009), Městské divadlo Brno (Stanislav Moša, 25. 03. 2011), Divadlo pod Palmovkou (Stanislav Moša, 25. 11. 2011) a Slovákcké divadlo Uherské Hradiště (Linda Keprtová, 26. 06. 2019).⁶⁵ Dokonca sa tento muzikál objavuje aj v školskom prostredí, napríklad v maturitných predstaveniach Konzervatória Jaroslava Ježka.

---

⁶⁵ Bob Fosse. *I-divadlo.cz* [online]. Jinočany: Thaleia [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: https://www.i-divadlo.cz/profilu/bob-fosse?fbclid=IwAR0UhVBltNITBIAFDQhFrhctP6XZ_v4RT4s2kmh3RUrtN0ikWN__aO39P0E

Z pedagogického hľadiska mi inšpirácia Fosseho pohybovým slovníkom značne pomohla. Naučila ma lepšie vizuálne vnímať pohyb, analyzovať ho, spracovávať a predávať ho ďalej. Určila mi ciele v zmysle pohybov, ktoré bolo potrebné študentov naučiť. Tým mi ponúkla záchytné body pri výstavbe kombinácií. A v neposlednom rade ma prinútila vzdať sa niektorých zaužívaných metodických postupov a nachádzať nové možnosti, prepojenia a asociácie vo výučbe tréningu techniky jazzového tanca.

Zoznam použitých zdrojov

Knižné zdroje

ABATE, Cassie. *The Art and Practice of Musical Theatre Choreography*. London: Bloomsbury Academic, 2022. ISBN 978-1350193338.

BADINKA, Viktor. *Bob Fosse a jeho choreografická tvorba*. Praha, 2010. Bakalárska práca. Akadémie múzických umění v Praze. Hudební a taneční fakulta. Katedra tance. Vedúci práce DOROTA GREMLICOVÁ.

GENNARO, Liza. *Making Broadway Dance*. Oxford: Oxford University Press, 2021. ISBN 978-0190631093

GOTTFRIED, Martin. *All his jazz: the life & death of Bob Fosse*. New York: Bantam Books, 1990. ISBN 978-0306812842.

GRUBB, Kevin Boyd. *Razzle Dazzle: The Life and Work of Bob Fosse*. New York: St. Martin's Press, 1989. ISBN 978-0312055028.

MCWATERS, Debra. *The Fosse Style*. Gainesville: University Press of Florida, 2008. ISBN 978-0813031538.

Elektronické zdroje

Bob Fosse. *I-divadlo.cz* [online]. Jinočany: Thaleia [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: https://www.i-divadlo.cz/profilu/bob-fosse?fbclid=IwAR0UhVBltNITBIAFDQhFrhctP6XZ_v4RT4s2kmh3RUrtN0ikWN__aO39P0E

Broadway: The American Musical [online] New York: Thirteen/WNET. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wnet/broadway/stars/bob-fosse/>

Fosse/Verdon. Episode 2. Who's Got the Pain? [epizóda televízneho seriálu]. USA, FX, 16. 04. 2019.

Hey Big Spender. In: *YouTube* [online]. 07. 09. 2022 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=DaqDuZkNuPw>. Kanál užívateľa TUNE – Musical Moments.

Charles River Editors. *Bob Fosse: The Life and Legacy of America's Most Decorated Choreographer* [audiokniha]. Solon (Ohio): Findaway Voices, 2021. ISBN 978-1669613770.

Dostupné z: <https://www.scribd.com/audiobook/547459642/Bob-Fosse-The-Life-and-Legacy-of-America-s-Most-Decorated-Choreographer>

Kurzvut [online]. Bratislava: VŠMU [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <http://kurzvut.vsmu.sk>

The Pajama Game – Steam Heat. In: *YouTube* [online]. 15. 05. 2008. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=0szHqIXQ2R8ň>. Kanál užívateľa Marcos Cohen.

The Rich Man's Frug. In: *YouTube* [online]. 15. 04. 2013 [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mcrZIK3gqbU>. Kanál užívateľa Freds Channel One.

The Verdon Fosse Legacy [online]. New York: The Verdon Fosse Legacy LLC. Dostupné z: <https://www.verdonfosse.com/>

WASSON, Sam. *Fosse* [online]. New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2013. ISBN 978-0547553290. Dostupné z: <https://www.scribd.com/read/367558818/Fosse>

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 10. 07. 2008, last modified on 31. 03. 2023. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Bob_Fosse

Zoznam použitých zdrojov k obrázkom

1. The Verdon Fosse Legacy LLC. [Bob Fosse] [foto]. In: *The Verdon Fosse Legacy* [online] [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.verdonfosse.com/history>
2. Will Rapport. Buzz Miller, Carol Haney, and Peter Gennaro... [foto]. In: GRUBB, Kevin Boyd. *Razzle Dazzle: The Life and Work of Bob Fosse*. New York: St. Martin's Press, 1989, s. 43. ISBN 978-0312055028.
3. Timmy Everett on Broadway in "Damn Yankess" [foto]. In: *FamousFix* [online] [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <https://m.famousfix.com/post/timmy-everett-the-music-man-rehersal-1958-15522007>
4. Photofest. Verdon and Fosse in the mambo... [foto]. In: GRUBB, Kevin Boyd. *Razzle Dazzle: The Life and Work of Bob Fosse*. New York: St. Martin's Press, 1989, s. 64. ISBN 978-0312055028.
5. Friedman-Abeles. Sweet Charity [foto]. In: NYPL Digital Collections [online] 1966 [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <https://digitalcollections.nypl.org/items/7e8cb780-d8fb-012f-2c73-58d385a7bbd0>
6. PORTER, Thomas. Figure 8.63 [Crossed Leg with Isolations] [foto]. In: MCWATERS, Debra. *The Fosse Style*. Gainesville: University Press of Florida, 2008, s. 127. ISBN 978-0813031538.
7. PORTER, Thomas. Figure 8.44 [Monkey Down] [foto]. In: MCWATERS, Debra. *The Fosse Style*. Gainesville: University Press of Florida, 2008, s. 117. ISBN 978-0813031538.
8. PORTER Thomas. Figure 1.23 [Cranking at the Hip] [foto]. In: MCWATERS, Debra. *The Fosse Style*. Gainesville: University Press of Florida, 2008, s. 17. ISBN 978-0813031538.
9. PORTER Thomas. Figure 2.2 [Port de bras] [foto]. In: MCWATERS, Debra. *The Fosse Style*. Gainesville: University Press of Florida, 2008, s. 21. ISBN 978-0813031538.
10. PORTER Thomas. Figure 2.3 [Port de bras] [foto]. In: MCWATERS, Debra. *The Fosse Style*. Gainesville: University Press of Florida, 2008, s. 22. ISBN 978-0813031538.
11. PORTER Thomas. Figure 2.4 [Port de bras] [foto]. In: MCWATERS, Debra. *The Fosse Style*. Gainesville: University Press of Florida, 2008, s. 22. ISBN 978-0813031538.

Príloha č. 1

Štruktúra hodiny pedagogického výstupu inšpirovaná pohybovým materiálom Boba Fosseho

Štruktúra hodiny

Na začiatku oboznámim žiakov s témou a zámerom hodiny. Pripomenieme si osobnosť Boba Fosseho, jeho najznámejšie muzikály, ale aj základné princípy jazzového tanca.

Naladenie

Pre správne nastavenie postavenia tela v jazzovom tanci a pre zasústreďenie mysle na hodinu budem študentov krátko navádzať v prenášaní váhy v stojí.

Warm up

Na rozohriatie som vytvorila cvičenie, ktorým budem spolu so žiakmi voľne prechádzať. Zaradila som do neho jednoduché izolácie hlavy, hrudníka a panvy, ďalej kruhy v ramennom kĺbe, extensions – vyťahovania, rolovania chrbtice, výdrže, strečingové polohy a na záver posilnenie. Snažila som zamerať aj na polohy a pohyby, ktoré sa budú v nasledujúcich kombináciách objavovať, napr. torso twist, hlboké pozície DK, spomínané extension pre pocit dĺžky.

Prances

Prances slúži tiež ako kombinácia na rozohrievanie. Pokúsila som sa ju ale viac roztancovať, zaradiť do nej koordinácie a rytmické zmeny, ktoré by mohli študentov zaujať. Okrem samotných prances, sa v kombinácii venujem prenášaniu váhy, izoláciám a pohybu chrbtice.

Brushes

Kombinácia brushes je technickejšia s jednoduchšou koordináciou DK a HK. Naskytuje sa v nej ale priestor pre vyučenie hlbokých IV. pozícií potrebných pre obraty, kroku pivot turn a pohybov HK, ktoré využijeme v jazzovom adagiu alebo v tanečnej variácii. Predstavou priťahovania HK k centru a ich následného odďaľovania sa snažím predísť “mechanickému” pohybu, ku ktorému môžu polohy paží zvädzať. Kombinácia je postavená na menej tradičný 5 X 4 dobový takt, ktorým si vieme overiť hudobné cítenie študentov.

Jazzové adagio

V jazzovom adagiu prepracovávame množstvo pozícií, či pohybov v pomalom tempe, pretože sa neskôr objavia v záverečnej variácii. Zamerala som sa hlavne na výdrže, v ktorých sa zlepšuje balans a celková sila tela. Pri nich je ale dôležité vystavať pózu postupne a naplniť tak pohybom daný počet dŕb. Na narušenie istej monotónnosti, pre spestrenie kombinácie a pocit väčšej tanečnosti som zaradila aj rôzne izolácie.

Rotácie z miesta

Kombinácia sa zameriava na rotácie v knee bend v prinožení a na passé, rotácie na kolenách a chaînés. Nachádza sa v nej aj špecifická chôdza, ktorá sa následne prepracuje v ďalšom cvičení. Knee bend je, či už v točení, alebo v prípravnej pozícii, čo najhlbšie. Prechody do širokej IV. a II. pozície sú rýchle, prudké a ostré, rovnako, ako aj flick v DK a HK, ktorý sa tu objavuje.

Jazz walks

Po diagonále precvičíme prvý typ chôdze vychádzajúci z Fosseho choreografie *Sing Sing Sing*. DK striedavo prechádzajú cez výpon a knee bend. V tele nastáva torzia súčasne s otváraním HK spodným oblúkom.

Druhým typom je *základná jazzová chôdza* v prirodzene vytočenej pozícii. Chôdza sa vykonáva v hlbokom knee bend s dôrazom na aktívne odtláčanie sa od zadnej DK. Vrchná polovica tela drží svoj tvar a zakaždým sa dostáva do torzie, kontra k vykračujúcej DK.

Elevácie

Rozoskákane – malé skoky po diagonále prepájajúce jump, hop, leap a assemblé. Rozoskákane slúži ako prechod z kombinácií "par terre" do vyšších skokov. Zachováva koordináciu HK a DK z klasickej jazzovej chôdze. Skoky sú prízemnejšie. V prípade leap a assemblé smerujú viac do diaľky (prenesenie jazzovej chôdze do vzduchu).

Výskoky do seconde – po diagonále; s prechodovými krokmi do strany.

HK, ktoré sa striedavo otvárajú do upaženia a podchvatom zabaľujú pred telom pomáhajú vynášať telo do skoku. DK pripomínajú pohyb "zvonu". Prechodové kroky sa vykonávajú v hlbokom knee bend.

Výskok iniciovaný kontrakciou - po diagonále; s pol obratom, zaoblením spodnej chrbtice a predkopnutím DK.

Samostatné výskoky sú prepojené behom. Počas výskoku centrum vedie telo cez prudkú kontrakciu do smeru behu a zanecháva pred sebou DK, HK a hlavu.

Veľká tanečná variácia

Pre tanečnú variáciu som sa rozhodla použiť skladbu *Steam Heat* z muzikálu *The Pajama Game*, ktorý Fosse choreografoval. Objavujú sa v nej prvky najmä z tejto choreografie a ďalej aj vybrané pohyby zo *Sing Sing Sing*, *Who's Got the Pain* a z duetu z muzikálu *My Sister Eileen*. Skladba má vtipný charakter a zaznieva v nej spev a zvuky "kovu", ktoré som sa pokúsila zdôrazniť dynamikou a načasovaním pohybov.

Cool down

Na záver hodiny prevediem žiakov cez strečingové polohy v postavení v kruhu. V pozadí bude znieť inštrumentálna verzia skladby *Roxie* z muzikálu *Chicago*, ktorá zachová príjemnú muzikálovú atmosféru do konca hodiny.

Príloha č. 2

Odkaz na videozáznam kombinácií a cvičení z pedagogického výstupu

Zostrih pedagogického výstupu 11. 04. 2023. In: *YouTube* [online]. 29. 04. 2023. Dostupné z: https://youtu.be/5R_lpUeHCB8. Kanál užívateľa Silvia Orfánusová.